

STORTINGET

Representantforslag 125 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Marian Hussein, Marthe Hammer, Mirell Høyer-Berntsen, Ingrid Fiskaa, Kathy Lie og Anne Lise Gjerstad Fredlund

Dokument 8:125 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Marian Hussein, Marthe Hammer, Mirell Høyer-Berntsen, Ingrid Fiskaa, Kathy Lie og Anne Lise Gjerstad Fredlund om å kutte sykefravær, ikke sykelønn

Til Stortinget

Bakgrunn

Sykefraværet i Norge er høyt sammenlignet med i andre land. Samtidig har debatten om sykefravær blitt snevret inn til å handle om enkeltmenneskets plikt til å møte på jobb, også når man er syk. Det systematiske arbeidet for å forebygge sykefravær er nedprioritert. Forskning viser at seks av ti arbeidsgivere ikke gjennomfører systematisk kartlegging av risiko på arbeidsplassen. Når én av tre blir syke av forhold på jobben, er det arbeidsmiljøet som må styrkes. Likevel retter forslagene fra høyresiden seg mot den enkelte arbeidstaker, i stedet for mot de forholdene som faktisk gjør folk syke. Ingen blir friskere av å få mindre i lønn når alvorlig sykdom rammer.

Fra fagbevegelsen og tillitsvalgte kommer det tydelige beskrivelser av et skjevt maktforhold i arbeidslivet. Virksomheter som lytter til ansatte og jobber systematisk, får ned sykefraværet. Der arbeidsgiver ikke involverer de ansatte eller unnlater å bruke trepartssamarbeidet, er historiene helt annerledes: Der ser man at det er manglende tilrettelegging, manglende oppfølging og arbeidsmiljø som gjør folk syke.

LO-kongressen vedtok i 2025 at arbeidsgivers mulighet til å bestride sykemeldinger må innskrenkes. I tillegg

har fagbevegelsen løftet fram behovet for å sikre arbeidstakere inntekt i pågående tvister. Når arbeidsgiver bestriker en sykemelding, blir arbeidsfolk stående uten inntekt i flere måneder mens saken behandles. Fagbevegelsen har også pekt på at bevisbyrden ved bestridelse må ligge på arbeidsgiver, og at uriktige eller grunnløse bestridelser må få tydelige konsekvenser. Dette er avgjørende for å hindre at arbeidsgivere misbruker et virkemiddel som i dag kan få svært alvorlige følger for syke arbeidsfolk.

Denne saken illustrerer også et større problem: Sykefraværsarbeidet i Norge bærer preg av et ansvarsvaku-um. Utvalg og offentlige utredninger har lenge pekt på behovet for systematisk og kunnskapsbasert oppfølging, men i praksis faller ansvaret mellom arbeidsgiver og et Nav som ikke har kapasitet. Resultatet er at det er arbeidsfolk som tar byrden og betaler en høy pris.

Gjennom IA-avtalen tilbyr Nav gode kurs, veiledning og verktøy. Disse ressursene når i hovedsak arbeidsplasser som allerede har kapasitet og kunnskap til å jobbe systematisk. Arbeidsgivere har klare lovpålagte plikter: De skal kartlegge restarbeidsevne, lage oppfølgingsplaner og sørge for tilrettelegging. Likevel viser erfaringene fra tillitsvalgte at disse pliktene altfor sjelden følges opp. Regelverket gir stor frihet til arbeidsgiver, og det finnes ingen nedre standard for hva som er godt nok.

Når kvaliteten på oppfølgingen avhenger av en engasjert leder og lokal kultur, ender ansvaret for raskere tilbakeføring i arbeid i realiteten hos arbeidstakere selv og ikke hos dem som kontrollerer arbeidsmiljøet, bemanningen og organiseringen av arbeidet. Dette står i sterk kontrast til partenes felles erkjennelse av at arbeidsmiljøet er en avgjørende faktor for sykefravær.

Dagens innstrammingsdebatt treffer derfor ikke problemet. Å stille strengere krav til syke arbeidsfolk hjelper ikke dersom partene rundt dem svikter. Det er

arbeidsgiver og staten som sitter med resursene til å forebygge sykefravær, og det er der kravene må skjerpes. Dagens regelverk for sykefravær mangler mekanismer som sikrer at arbeidsgivere og Nav følger opp like systematisk som det som forventes av arbeidstakerne.

For at sykefraværet skal gå ned, må tiltakene rette seg mot strukturer, ikke straffe arbeidsfolk. Disse forslagene tar sikte på å sikre at forebygging, oppfølging og tilrettelegging ikke lenger blir overlatt til ildsjeler og tilfeldigheter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i arbeidsmiljøloven som sikrer tydelige og obligatoriske krav til dokumentert HMS-opplæring for ledere med personalansvar, og komme tilbake til Stortinget innen november 2026.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for å styrke bedriftshelsetjenestens uavhengighet, kompetanse og tilgjengelighet, inkludert krav om at ansatte, verneombud og tillitsvalgte kan kontakte bedriftshelsetjenesten direkte uten godkjenning fra arbeidsgiver i spørsmål om arbeidsmiljø og helserelevante forhold.
3. Stortinget ber regjeringen følge opp kvinnearbeidshelseutvalgets anbefaling om en nasjonal arbeidsmiljøstrategi der kvinnearbeidshelse er en del av satsingen, og komme tilbake til Stortinget med dette i løpet av 2026.
4. Stortinget ber regjeringen styrke Navs sykefraværsoppfølging og øke kapasiteten for saksbehandling av sykepengesøknader, med mål om redusert saksbehandlingstid og tettere individuell oppfølging.
5. Stortinget ber regjeringen styrke forskningen på helseeffektene av kombinert og akkumulert belastning, på tvers av bransjer og kjønn, slik kvinnearbeidshelseutvalget anbefalte, for å sikre kunnskapsbaserte tiltak mot sykefravær på tvers av bransjer.
6. Stortinget ber regjeringen utrede omfang og konsekvenser av bestridelser av sykemeldinger, hvilke konsekvenser det fører til for de rammede, og i hvilke bedrifter og bransjer bestridelser hyppigst skjer, og på bakgrunn av dette fremme forslag til nødvendige tiltak for å begrense urimelige bestridelser.
7. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å snu bevisbyrden til arbeidsgiver når sykemelding blir bestridt.
8. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å pålegge arbeidsgivere ansvaret for å forskuttere utbetaling av sykepenger og sikre arbeidsgivere raske refusjon fra Nav.

12. februar 2026

Kirsti Bergstø

Marian Hussein

Marthe Hammer

Mirell Høyer-Berntsen

Ingrid Fiskaa

Kathy Lie

Anne Lise Gjerstad Fredlund

